ततः कालान्तरे ऽन्यस्मिन् पृथिवीतलचारिणः। कामक्रोधाभिभूतास्ते मायाव्याजोपजीविनः। १२९२५
लोभमोहाभिभूतास्ते सक्ता देहैस्ततो नराः। अशुभैः कर्म्मभिः पापास्तिर्य्यङ्निरयगामिनः।
संसारेषु विचित्रेषु पच्यमानाः पुनः पुनः। मोघेष्टा मोघसङ्कल्पा मोघज्ञाना विचेतसः।
सर्व्वाभिशङ्किनश्चैव संवृत्ताः क्लेशदायिनः। अशुभैः कर्म्मभिश्चापि प्रायशः परिचिक्रिताः।
दोष्कुल्या व्याधिबहुला दुरात्मानोऽप्रतापिनः। भवन्त्यल्पायुषः पापा रौद्रकर्म्मफलोदयाः।
नाथन्तः सर्व्वकामानां नास्तिका भिन्नचेतसः। जन्तोः प्रेतस्य कौन्तेय गतिः स्वैरिह कर्म्मभिः। १२९३०
प्राज्ञस्य हीनबुद्धेश्च कर्म्मकोशः क्व तिष्ठति। कस्यस्तत्समुपाश्नाति सुकृतं यदिवेतरत्।
इति ते दर्शनं यच्च तच्चाप्यनुनयं शृणु। अयमादिशरीरेण देवसृष्टेन मानवः।
शुभानामशुभानाञ्च कुरुते सञ्चयं महत्। आयुषोऽन्ते प्रहायेदं क्षीणप्रायं कलेवरं।
सम्भवत्येव युगपद्योनौ नास्त्यन्तराभवः। तत्रास्य स्वकृतं कर्म्म च्छायेवानुगतं तदा।
फलत्यथ सुखार्हो वा दुःखार्हो वाऽथ जायते। कृतान्तविधिसंयुक्तः स जन्तुर्लक्षणैः शुभैः। १२९३५
अशुभैर्व्वा निरादानो लक्ष्यते ज्ञानदृष्टिभिः। एषा तावद्बुद्धीनां गतिरुक्ता युधिष्ठिर।
अतः परं ज्ञानवतां निबोध गतिमुत्तमां। मनुष्यास्तप्ततपसः सर्व्वागमपरायणाः।
स्थिरव्रताः सत्यपरा गुरुशुश्रूषणे रताः। सुशीलाः शुक्लजातीयाः शान्ता दान्ताः सुतेजसः।
शुचियोन्यन्तरगताः प्रायशः शुभलक्षणाः। जितेन्द्रियत्वाद्दर्शिनः शुक्लत्वान्मन्दरोगिणः।
अल्पाबाधपरिक्लेशाद्भवन्ति निरुपद्रवाः। च्यवन्तं जायमानञ्च गर्भस्थञ्चैव सर्व्वशः। १२९४०
स्वमात्मानं परञ्चैव बुध्यन्ते ज्ञानचक्षुषा। ऋषयस्ते महात्मानः प्रत्यक्षागमबुद्धयः।
कर्म्मभूमिमिमां प्राप्य पुनर्य्यान्ति सुरालयं। किञ्चिद्दैवाद्धठात् किञ्चित् किञ्चिदेव स्वकर्म्मभिः।
प्राप्नुवन्ति नरा राजन् मातेऽस्त्वन्या विचारणा। इमामत्रोपमाञ्चापि निबोध वदताम्वर।
मनुष्यलोके यच्छ्रेयः परं मन्ये युधिष्ठिर। इह वैकस्य नामुत्र अमुत्रैकस्य नो इह। इह चामुत्र चैकस्य नामुत्रैकस्य नो इह।
धनानि येषां विपुलानि सन्ति नित्यं रमन्ते सुविभूषिताङ्गाः। तेषामयं शत्रुवरघ्न लोको नासौ सदा देहसुखे रतानां। १२९४५
ये योगयुक्तास्तपसि प्रसक्ताः स्वाध्यायशीला जरयन्ति देहान्। जितेन्द्रियाः प्राणिवधे निवृत्तास्तेषामसौनायमरिघ्न लोकः।
ये धर्म्ममेव प्रथमं चरन्ति धर्म्मेण लब्ध्वा च धनानि काले। दारानवाप्य क्रतुभिर्यजन्ते तेषामयञ्चैव परश्च लोकः।
ये नैव विद्यां न तपो न दानं नचापि मूढाः प्रजने यतन्ति। न चानुगच्छन्ति सुखानुभोगांस्तेषामयं नैव परश्च लोकः।
सर्व्वे भवन्तस्त्वतिवीर्य्यसत्त्वा दिव्यौजसः संहननोपपन्नाः। लोकादमुस्मादर्वानं प्रपन्नाः स्वधीतविद्याः सुरकार्य्यहेतोः।
कृत्वैव कर्म्माणि महान्ति शूरास्तपोदमाचारविहारशीलाः। देवानृषीन् प्रेतगणांश्च सर्व्वान् सन्तर्प्पयित्वा विधिना परेण। १२९५०
स्वर्गं परं पुण्यकृतो निवासं क्रमेण सम्प्राप्य च कर्म्मभिः स्वैः। माभूद्विशङ्का तव कौरवेन्द्र दृष्ट्वात्मनः क्लेशमिमं सुखार्हं।
इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि मार्कण्डेयसमास्यापर्व्वणि मार्कण्डेयकथायां व्यशीत्यधिकशततमोऽध्यायः॥ १८३ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच॥ मार्कण्डेयं महात्मानमूचुः पाण्डुसुतास्तदा। माहात्म्यं द्विजमुख्यानां श्रोतुमिच्छाम कथ्यतां।
एवमुक्तः स भगवान् मार्कण्डेयो महातपाः। उवाच सुमहातेजाः सर्व्वशास्त्रविशारदः।